

ОКВИРНА КОНВЕНЦИЈА САВЕТА ЕВРОПЕ О ВРЕДНОСТИ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА ЗА ДРУШТВО

Преамбула

Државе чланице Савета Европе, потписнице ове конвенције,

Сматрајући да је једно од начела Савета Европе да постигне веће јединство међу својим чланицама, са циљем да чувају и унапређују идеале и принципе засноване на поштовању људских права, демократији и владавини права, који чине њихово заједничко наслеђе;

Препознајући потребу да се људи и људске вредности нађу у средишту проширеног и трансверзалног концепта културног наслеђа;

Наглашавајући вредност и потенцијал културног наслеђа, промишљено употребљеног, као ресурс одрживог развоја и квалитета живота у друштву које се непрекидно развија;

Свесне права сваког појединца да се, поштујући права и слободе других, ангажује у погледу културног наслеђа према сопственом избору, као вид права да се слободно укључи у културни живот утврђеног Универзалном декларацијом о људским правима Уједињених нација (1948) и загарантованог Међународним споразумом о економским, друштвеним и културним правима (1966);

Свесне потребе да се сваки појединац укључи у стални процес дефинисања и управљања културним наслеђем;

Свесне исправности принципа политике културног наслеђа и иницијатива у образовању које сматрају да је сво културно наслеђе једнако, унапређујући тако дијалог међу културама и религијама;

Позивајући се на различите инструменте Савета Европе, нарочито на Европску културну конвенцију (1954), Конвенцију о заштити архитектонског наслеђа Европе (1985), Европску конвенцију о заштити археолошког наслеђа (1992, ревидирана) и Европску конвенцију о пределу (2000);

Уверени у важност стварања паневропског оквира за сарадњу у динамичном процесу стварне примене ових принципа;

Сагласиле су се о следећем:

ЦИЉЕВИ, ДЕФИНИЦИЈЕ И ПРИНЦИПИ ОДЕЉАК 1.

Циљеви Конвенције Члан 1.

Стране потписнице ове конвенције сагласне су да:

а. признају да је право на културно наслеђе неодвојиво од права на учешће у културном животу, као што је утврђено у Универзалној декларацији о људским правима;

б. признају појединачну и колективну одговорност према културном наслеђу;

в. нагласе да је крајњи циљ очување културног наслеђа и његова одржива намена за људски развој и квалитет живота;

г. предузму неопходне кораке за примену одредаба ове конвенције у погледу:

- улоге културног наслеђа у изградњи мирољубивог и демократског друштва, као и процеса одрживог развоја и унапређења културне разноликости;

- веће синергије надлежности између свих заинтересованих јавних, институционалних и приватних актера.

Дефиниције Члан 2.

За сврхе ове конвенције,

а. културно наслеђе је скуп ресурса наслеђених из прошлости, које људи идентификују, независно од власништва над њима, као одраз и израз непрекидно еволуирајућих вредности, уверења, знања и традиција. Оно обухвата све видове животне средине настале интеракцијом човека и простора током времена;

б. заједница повезана наслеђем састоји се од појединаца који вреднују одређене аспекте културног наслеђа које желе да, у оквиру јавног деловања, одрже и пренесу на будуће генерације.

Заједничко наслеђе Европе

Члан 3.

Стране потписнице се слажу да ће унапређивати заједничко наслеђе Европе које се састоји од:

а. свих облика културног наслеђа у Европи који чине заједнички извор памћења, разумевања, идентитета, кохезије, стваралаштва;

б. идеале, принципе и вредности, проистекле из искустава стечених кроз напредак и сукобе из прошлости, који негују развој мирољубивог и стабилног друштва, заснованог на поштовању људских права, демократије и владавине права.

Права и обавезе које се односе на културно наслеђе

Члан 4.

Стране потписнице признају да:

а. сви, појединачно или колективно, имају право да уживају добробит културног наслеђа и доприносе његовом богаћењу;

б. сви, појединачно или колективно, имају обавезу да поштују културно наслеђе других на исти начин као и сопствено наслеђе, а самим тим и заједничко наслеђе Европе;

в. остваривање права на културно наслеђе може да подлеже само оним ограничењима која су нужна у демократском друштву ради заштите јавног интереса, права и слобода других.

Закони и политике које се односе на културно наслеђе

Члан 5.

Стране потписнице се обавезују да ће:

а. признати јавни интерес везан за елементе културног наслеђа сразмерно њиховом значају за друштво;

б. унапређивати вредност културног наслеђа њеном идентификацијом, проучавањем, тумачењем, заштитом, очувањем и представљањем;

в. обезбедити, у специфичном контексту сваке стране потписнице, постојање законских одредаба које се односе на процедуре остваривања права на културно наслеђе, како је дефинисано у члану 4;

г. неговати привредну и друштвену климу која подстиче учешће у активностима везаним за културно наслеђе;

д. унапређивати заштиту културног наслеђа као централног фактора у међусобно повезаним циљевима одрживог развоја, културне разноликости и савременог стваралаштва који се међусобно надопуњују;

ђ. препознати вредност културног наслеђа које се налази на територији под њиховом надлежношћу, без обзира на његово порекло;

е. формулисати интегрисане стратегије ради олакшања примене одредаба ове конвенције.

Дејства Конвенције Члан 6.

Ниједна одредба ове конвенције неће бити протумачена тако да:

а. ограничи или буде у супротности са људским правима и основним слободама заштићеним међународним инструментима, нарочито Универзалном декларацијом о људским правима и Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода;

б. утиче на повољније одредбе које се односе на културно наслеђе и окружење, а који су обухваћени другим националним или међународним правним инструментима;

г. ствара извршна права.

ДОПРИНОС КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА ДРУШТВУ И РАЗВОЈУ ЧОВЕЧАНСТВА ОДЕЉАК 2.

Културно наслеђе и дијалог Члан 7.

Стране потписнице се обавезују да ће, преко надлежних јавних власти и других надлежних органа:

а. подстицати размишљања о етици и методама представљања културног наслеђа, као и поштовање разноликости тумачења;

б. установити поступке измирења који ће се правично бавити ситуацијама у којима различите заједнице придају противречне вредности истом културном наслеђу;

в. развијати свест о културном наслеђу као средству које олакшава мирољубиву коегзистенцију, подстичући међусобно разумевање и, као резултат тога, решавање и спречавање сукоба;

г. интегрисати ове приступе у све видове доживотног учења и обуке.

Окружење, наслеђе и квалитет живота

Члан 8.

Стране потписнице се обавезују да ће искористити све видове наслеђа културног окружења да:

а. обогате процесе просторног, културног, економског, политичког и друштвеног развоја, прибегавајући, када је потребно, проценама о утицају на културу и усвајајући стратегије за ублажавање штете;

б. промовишу интегрисани приступ политикама везаним за културну, биолошку, геолошку и предеону разноликост како би се постигла равнотежа између ових елемената;

в. појачају друштвену кохезију неговањем осећаја заједничке одговорности према местима у којима људи живе;

г. промовишу квалитет као циљ приликом вршења савремених интервенција на средину, не угрожавајући, при томе, њене постојеће културне вредности.

Одрживо коришћење културног наслеђа

Члан 9.

Ради одржања културног наслеђа, Стране потписнице се обавезују да ће:

а. поштовати целовитост културног наслеђа тако што ће осигурати да одлуке о изменама буду утемељене на разумевању њима својствених културних вредности;

б. дефинисати и промовисати принципе одрживог менаџмента и подстицати очување;

в. осигурати да сви општи технички стандарди узимају у обзир специфичне захтеве очувања наслеђа;

г. промовисати употребу материјала, техника и вештина проистеклих из традиције и испитати њихов потенцијал за савремене примене;

д. промовисати висококвалитетан рад кроз систем стручних квалификација и издавања дозвола појединцима, предузећима и институцијама.

Културно наслеђе и привредна активност

Члан 10.

У намери да се у потпуности искористи потенцијал културног наслеђа као фактора одрживог привредног развоја, стране потписнице се обавезују да ће:

а. подизати свест и користити привредни потенцијал културног наслеђа;

б. узети у обзир специфичан карактер и интересе културног наслеђа приликом креирања економских политика; и

в. осигурати да ове политике, без икаквих уступака, поштују целовитост културног наслеђа и његове наслеђене вредности.

ЗАЈЕДНИЧКА ОДГОВОРНОСТ ЗА КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ И ЈАВНО УЧЕШЋЕ ОДЕЉАК 3.

Организација јавне одговорности за културно наслеђе

Члан 11.

У менаџменту културног наслеђа, стране потписнице се обавезују да ће:

а. развијати интегрисан и на доброј обавештености заснован приступ надлежних јавних власти у свим секторима и на свим нивоима;

б. установити и развити законске, финансијске и стручне оквире потребне за усаглашено деловање надлежних јавних власти, стручњака, власника, инвеститора, предузећа, невладиних организација и цивилног друштва;

в. развијати иновативне начине за сарадњу јавних власти са другим актерима;

г. поштовати и охрабривати добровољне иницијативе које допуњују дужности јавних власти;

д. охрабривати невладине организације заинтересоване за заштиту културног наслеђа да делују у јавном интересу.

Доступност културног наслеђа и демократско учешће

Члан 12.

Стране потписнице се обавезују да ће:

а. подстицати свакога да учествује у

- процесу идентификације, проучавања, тумачења, заштите, очувања и представљања културног наслеђа;

- размишљању и дебати у јавности о могућностима и изазовима које културно наслеђе представља;

б. узети у обзир вредност коју свака заједница повезана наслеђем придаје културном наслеђу са којим се поистовећује;

в. препознати улогу волонтерских организација, како као партнера у овим активностима, тако и као конструктивних критичара политика које се односе на културно наслеђе;

г. предузети кораке да побољшају доступност наслеђа, нарочито младима и онима који су друштвено угрожени, у циљу подизања свести о његовој вредности, потреби да се оно одржава и очува, али и добробити која из њега може проистећи.

Културно наслеђе и знање

Члан 13.

Стране потписнице се обавезују да ће :

а. олакшати укључивање елемената културног наслеђа у наставне програме на свим нивоима образовања, не нужно као засебан наставни предмет, већ као плодан извор проучавања у оквиру других предмета;

б. учврстити везу између општег образовања о наслеђу и стручног оспособљавања;

в. подстицати интердисциплинарно истраживање културног наслеђа заједница повезаних наслеђем, окружења и њихове међусобне повезаности;

г. подстицати трајну професионалну обуку и размену знања и вештина, како у оквиру образовног система, тако и изван њега.

Културно наслеђе и информацијско друштво

Члан 14.

Стране потписнице се обавезују да ће развијати употребу дигиталних технологија ради побољшања приступа културном наслеђу и предности које из њих проистичу:

а. охрабрујући иницијативе које поспешују квалитет садржаја и настоје да осигурају разноликост језика и култура у информацијском друштву;

б. подржавајући међународне компатибилне стандарде који се тичу изучавања, очувања, вредновања и безбедности културног наслеђа, а борећи се против недопуштене трговине културним добрима;

в. настојећи да уклоне препреке у приступу информацијама о културном наслеђу, нарочито у образовне сврхе, истовремено штитећи права интелектуалне својине;

г. препознајући да стварање дигиталних садржаја везаних за наслеђе не треба да штети очувању постојећег наслеђа.

ПРАЋЕЊЕ СПРОВОЂЕЊА И САРАДЊА

ОДЕЉАК 4.

Обавезе страна потписница

Члан 15.

Стране потписнице се обавезују да ће:

а. установити, преко Савета Европе, функцију праћења спровођења, која би обухватала законе, политике и праксе који се односе на културно наслеђе, у складу са принципима утврђеним овом конвенцијом;

б. одржавати, развијати и достављати податке заједничком информационом систему, доступном јавности, који олакшава процену примене обавеза сваке стране потписнице које проистичу из ове конвенције.

Механизам праћења спровођења

Члан 16.

а. Комитет министара ће, у складу са чланом 17. Статута Савета Европе, образовати одговарајући комитет или именовати већ постојећи Комитет да прати примену Конвенције, који ће бити овлашћен да донесе правила о свом раду;

б. Именовани Комитет ће:

- донети, уколико је потребно, Правилник о раду;
- управљати заједничким информационим системом, поменути у члану 15, остварујући увид у начине на које се испуњава свака обавеза ове конвенције;
- на захтев једне или више страна потписница, давати мишљење о сваком питању које се односи на тумачење Конвенције, узимајући у обзир све правне инструменте Савета Европе;
- на иницијативу једне или више страна потписница, вршити процену било којег аспекта њиховог спровођења Конвенције;
- подстицати међусекторску примену ове конвенције сарадњом са другим комитетима и учешћем у другим иницијативама Савета Европе;
- извештавати Комитет министара о својим активностима.

Комитет у свој рад може укључити стручњаке и посматраче.

Сарадња у предстојећим активностима

Члан 17.

Стране потписнице се обавезују да ће сарађивати међусобно и преко Савета Европе у остваривању циљева и принципа ове конвенције, а нарочито у унапређивању свести о значају културног наслеђа Европе, и то:

а. утврђивањем стратегија сарадње како би се одговорило на приоритете утврђене процесом праћења спровођења;

б. подстицањем мултилатералних и прекограничних активности и развијањем мрежа за регионалну сарадњу у циљу спровођења ових стратегија;

в. разменом, развијањем, кодификовањем и обезбеђивањем ширења добрих пракси;

г. информисањем јавности о циљевима и спровођењу ове конвенције.

Све стране потписнице могу, на основу споразума, направити финансијске споразуме ради олакшања међународне сарадње.

ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ ОДЕЉАК 5.

Потписивање и ступање на снагу

Члан 18.

а. Ова конвенција је отворена за потписивање државама чланицама Савета Европе.

б. Она подлеже потврђивању, прихватању или одобрењу. Инструменти потврђивања, прихватања или одобрења се депонују код генералног секретара Савета Европе.

в. Ова конвенција ће ступити на снагу првог дана месеца који следи по истеку периода од три месеца од датума када десет држава чланица Савета Европе изрази свој пристанак да буде обавезано Конвенцијом у складу са одредбама претходног става.

г. За сваку страну чланицу која накнадно изрази свој пристанак да њоме буде обавезана, ова конвенција ће ступити на снагу првог дана месеца који следи по истеку периода од три месеца од датума депоновања инструмента о потврђивању, прихватању или одобрењу.

Приступање Конвенцији

Члан 19.

а. Након ступања на снагу ове конвенције, Комитет министара Савета Европе може позвати било коју земљу која није чланица Савета Европе, као и Европску унију, да приступи Конвенцији, већинском одлуком, како је предвиђено у члану 20.д. Статута Савета Европе и једногласним гласањем представника држава уговорница које имају право на члана у Комитету.

б. У односу на сваку државу која приступа Конвенцији, или Европску унију у случају њеног приступања, ова конвенција ће ступити на снагу првог дана месеца који следи по истеку периода од три месеца од датума депоновања инструмента о приступању код генералног секретара Савета Европе.

Територијална примена

Члан 20.

а. Свака држава може, у време потписивања или приликом депоновања свог инструмента потврђивања, прихватања, одобрења или приступања, одредити територију или територије на којима ће се ова конвенција примењивати.

б. Свака држава може, накнадно у било које време, изјавом упућеном генералном секретару Савета Европе, проширити примену ове конвенције на било коју другу територију назначену у изјави. У погледу такве територије, Конвенција ће ступити на снагу првог дана месеца по истеку периода од три месеца од датума пријема такве изјаве од стране генералног секретара.

в. Било која изјава дата у складу са претходна два става може, у односу на сваку територију која је у њој наведена, да буде повучена обавештењем упућеном генералном секретару. Повлачење производи дејство првог дана месеца који следи по истеку периода од шест месеци од датума пријема таквог обавештења од стране генералног секретара.

Отказивање

Члан 21.

а. Свака страна потписница може, у свако доба, да откаже ову конвенцију путем писаног обавештења упућеног генералном секретару Савета Европе.

б. Такво отказивање ступа на снагу првог дана месеца који следи по истеку периода од шест месеци од датума пријема писменог обавештења од стране генералног секретара.

Измене и допуне

Члан 22.

а. Свака страна потписница или Комитет, поменут у члану 16, може предложити измене и допуне ове конвенције.

б. Сваки предлог измена и допуна упућује се генералном секретару Савета Европе, који их прослеђује државама чланицама Савета Европе, осталим странама потписницама, свакој земљи која није члан Савета Европе и Европској заједници, а које су позване да приступе овој конвенцији у складу са одредбама из члана 19.

в. Комитет ће испитати сваку предложену измену и допуну и, текст усвојен трочетвртинском већином представника страна потписница, доставити Комитету министара на усвајање. Након усвајања од стране Комитета министара већином гласова, како је предвиђено у члану 20. став д. Статута Савета Европе и једногласним гласањем држава потписница које имају право чланства у Комитету министара, текст ће бити прослеђен странама потписницама на прихватање.

г. Свака измена и допуна ступа на снагу, за стране потписнице које су је прихватиле, првог дана месеца који следи по истеку периода од три месеца од датума када десет држава чланица Савета Европе обавесте генералног секретара о прихватању. У односу на било коју страну потписницу која их накнадно прихвати, такве измене и допуне ступају на снагу првог дана месеца који следи по истеку периода од три месеца од датума када поменута страна потписница обавести генералног секретара о прихватању.

Обавештавање
Члан 23.

Генерални секретар Савета Европе ће писмено обавестити државе чланице Савета Европе, сваку државу која је приступила или је позвана да приступи овој конвенцији, и Европску заједницу, уколико је приступила или је позвана да приступи, о:

- а. сваком потписивању;
- б. полагању сваког инструмента потврђивања, прихватања, одобрења или приступања;
- в. сваком датуму ступања на снагу ове конвенције у складу са одредбама чл. 18, 19. и 20;
- г. свакој предложеној измени и допуни ове конвенције у складу са одредбама члана 22, као и о датуму ступања на снагу те измене и допуне;
- д. сваком другом акту, изјави, обавештењу или саопштењу у вези са овом конвенцијом.

У Фару, 27. октобра 2005. године, на француском и енглеском језику, где су оба текста једнако веродостојна, у једном примерку који ће бити депонован у архив Савета Европе. Генерални секретар Савета Европе ће доставити оверене копије свим државама чланицама Савета Европе и свакој држави или Европској заједници, позваној на приступање Конвенцији.